

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1486

av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M)

Avhopparverksamhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av statliga myndigheters uppbackning av kommuner som bygger upp och utvecklar avhopparverksamhet för vuxna kriminella, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Problemen med gängkriminalitet och annan organiserad kriminalitet i olika svenska kommuner är välkända. Det är angeläget att kommunerna samverkar med andra aktörer, till exempel polisen och Kriminalvården, för att förebygga och motverka denna typ av allvarlig brottslighet. Varje aktör har givetvis sin speciella roll, bland annat mot bakgrund av de olika regelverk som finns för respektive verksamhet, men för att få bästa möjliga resultat är samverkan en nödvändighet.

Ett exempel på samverkan är de sociala insatsgrupper som initierades av regeringen och inrättades för några år sedan i tolv försökskommuner. Insatsgrupperna består av företrädare för främst polisen, socialtjänsten och skolan och deras uppdrag är att arbeta nära unga personer som har en kriminell livsstil eller som befinner sig i riskzonen för att välja en sådan livsbana. Syftet är att förmå de unga att bryta med det kriminella livet och i stället satsa på jobb och utbildning. Erfarenheterna av arbetet är goda.

En fråga som i en del kommuner har varit mer kontroversiell gäller hur man ska förhålla sig till vuxna kriminella, det vill säga personer som är omkring 25 år och äldre. Ska man agera för att få dem att bryta med sitt kriminella liv och vem bär i så fall ansvar för att bedriva sådan verksamhet, som brukar kallas ”avhopparverksamhet”?

Under 2012 bedrev socialtjänsten i Norrköping avhopparverksamhet som riktade sig till vuxna kriminella, och mycket tyder på att viktiga resultat då uppnåddes. Från och

med 2013 har dock det arbetet avbrutits och socialtjänsten inriktar sig enbart på unga personer i eller nära kriminell verksamhet. Linköpings kommun har gjort ett annat vägval än Norrköpings kommun och är i full färd med att bygga upp en avhopparverksamhet för även personer över 25 år. Linköpings kommun menar att det behövs en verksamhet även för vuxna kriminella, eftersom det finns så nära kopplingar mellan ungdomars och vuxnas kriminalitet. Det är vuxna kriminella som lockar in ungdomar i gängkriminalitet och de vuxna använder inte sällan ungdomar som redskap för att de vuxna själva ska slippa att begå vissa brott.

Vår uppfattning är att kommuner som har problem med organiserad brottslighet har anledning att överväga att arbeta för att även vuxna kriminella ska byta spår i livet. Varje gång en person kan förmås att lämna ett kriminellt gäng blir kommunen en lite tryggare plats att leva på, samtidigt som man kan se en betydande potentiell besparing i form av minskade kostnader för till exempel kommunen, rättsväsendet och försäkringsbolagen.

Staten erbjuder samarbete mellan kommunen, Kriminalvården och Arbetsförmedlingen inom ramen för projektet Krami (se www.kramimoo.se). Krami syftar till att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer som har varit i kontakt med kriminalvården. En av de viktigaste förutsättningarna för att en person ska lämna ett kriminellt gäng är att vederbörande har ett nytt liv att gå till, i första hand genom att ha ett jobb. Jobbfrågan är därför mycket viktig även om man diskuterar avhopparverksamhet. Samverkan mellan kommunen, Kriminalvården och Arbetsförmedlingen ger bättre möjligheter att hjälpa människor in på arbetsmarknaden och därmed minska återfallen i brott genom att bryta ett socialt mönster. Deltagarna ska finna, få och behålla ett arbete, leva ett laglydigt liv samt bli självförsörjande och delaktiga i nya sociala sammanhang. Verksamhet bedrivs för närvarande på 18 platser i landet, men fler kommuner kan bli delaktiga.

Krami har tydligt arbetsmarknadsfokus, men avhopparverksamhet kan behöva handla även om många andra saker, och det finns därför anledning att se över vilken uppbackning som statliga myndigheter ger till kommuner som bygger upp och utvecklar avhopparverksamhet. Polisens medverkan är rimligen en nödvändighet, till exempel för att kommunerna ska kunna få hjälp att bedöma vilka personer som kan komma att hoppa av, om avhopp är uppriktiga och vilken hotbild som finns på en viss avhoppare. Är polisen i alla delar av riket redo att ge detta stöd? Vilka andra myndigheter kan kommunerna behöva hjälp av? Finns det behov att utveckla ett övergripande koncept för avhopparverksamhet på samma sätt som har skett med de sociala insatsgrupperna (även om de på operativ nivå i hög grad har utformats utifrån lokala förutsättningar)?

I sitt yttrande över en liknande motion förra riksmötet nämner justitieutskottet som skäl för att avslå motionen att Brå fått i uppgift att göra en kartläggning av tillgången till stöd för avhoppare och att Polisen arbetar med en strategi. Enligt vår uppfattning är dessa åtgärder otillräckliga och vi yrkar därför att riksdagen ska göra ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av statliga myndigheters uppbackning av kommuner som bygger upp och utvecklar avhopparverksamhet för vuxna kriminella.

Andreas Norlén (M)

Finn Bengtsson (M)